Focus

Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg

LUUK SCHREVEN

Het Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) doet toegepast onderzoek voor beleidsmakers in die sector. *edata&research* sprak met dr. Dinny de Bakker, hoofd van één van de onderzoeksafdelingen van het NIVEL.

Het NIVEL onderzoekt de effectiviteit en de kwaliteit van de gezondheidszorg in Nederland en met name van de daarop gerichte beleidsmaatregelen. 'Wij zijn bijvoorbeeld zeer geïnteresseerd in de gevolgen, bedoeld en onbedoeld, van de recente wijzigingen in het zorgstelsel in Nederland voor de verschillende partijen in de zorg', zegt De Bakker. De relaties tussen die partijen - zorgaanbieders, -gebruikers, -verzekeraars en de overheid – zijn daarbij een belangrijk aandachtspunt. De Bakker: 'Het NIVEL probeert door middel van diverse panels informatie te verzamelen over met name de gebruikers van zorg. Aan de aanbodkant maken we juist weer veel gebruik van databases'.

HERBERT WIGGERMAN

Dinny de Bakker (NIVEL): 'In Europa het enige instituut met onderzoek in eerstelijnsgezondheidszorg'.

Nationaal is het NIVEL sterk verankerd in zowel de wetenschappelijke als de beleidsmatige wereld. 'Een aantal stafleden bekleedt een hoogleraarschap aan een universiteit', illustreert De Bakker, 'en daarnaast zijn er nauwe samenwerkingsverbanden met twee door de KNAW erkende onderzoeksscholen: CARE, waarin respectievelijk de universiteiten van Maastricht en Nijmegen en de Vrije Universiteit participeren, en Psychology and Health met de universiteiten van Utrecht, Leiden en Tilburg'. Op beleidsterrein is de financiering door en samenwerking met het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport belangrijk. Daarnaast is er een convenant met het RIVM en werkt het instituut onder andere samen met het Sociaal Cultureel Planbureau en het Centraal Bureau voor de Statistiek.

'Internationaal zijn we een partnerschap aangegaan met de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Binnen de Europese regio is het NIVEL het enige instituut dat onderzoek doet op het gebied van de eerstelijnsgezondheidszorg. Daarnaast coordineren we de European Influenza Surveillance Scheme (EISS)', vertelt De Bakker. 'Dat is een internationaal netwerk van huisartsenregistraties en laboratoria dat de verspreiding van het griepvirus in kaart brengt en informeert over de samenstelling ervan, wat van belang is voor het maken van het vaccin'. Een ander internationaal netwerk waarin het NIVEL participeert is de European Association for Communication in Health Care (EACH), gericht op het verbeteren van de communicatie in de gezondheidszorg. 'Onze directeur Jozien Bensing is één van de pioniers op dit vlak. Niet voor niets heeft zij in 2006 de Spinozaprijs ontvangen,' aldus De Bakker.

Het NIVEL gebruikt veel eigen panels en creëert databases door op vrijwillige basis gegevens van zorgaanbieders af te tappen. Vaak kunnen die tegen kostprijs ook aan derden beschikbaar worden gesteld. 'Databestanden die met publiek geld tot stand komen, zullen ook zoveel mogelijk publiek goed moeten zijn,' vindt De Bakker. Op het gebied van de beschikbaarheid van gegevens zijn er voor NIVEL wel verbeterpunten: 'De informatisering in de gezondheidszorg neemt steeds verder toe, maar daarbij wordt met de belangen van onderzoekers nog te weinig rekening gehouden'. Liefst zou NIVEL zoveel mogelijk gegevens van diverse bronnen in de gezondheidszorg direct aftappen. 'Daarbij is ook het koppelen en combineren van gegevensbronnen een aandachtspunt. Wellicht kan het CBS daarbij een rol spelen'.

Virtuele gemeenschappen rond Erfgoed in Vlaanderen

Een digitale erfgoedroute op een handheld apparaat aanbieden aan bezoekers en belangstellenden – leden van een erfgoedgemeenschap. Dat is het oogmerk van het project Erfgoed 2.0 dat in april in Vlaanderen van start is gegaan. Verschillende partners hebben er een consortium voor opgericht onder leiding van het Interdisciplinair instituut voor BreedBand Technologie (IBBT), een Vlaams onderzoeksinstituut gericht op ICT in het algemeen en de ontwikkeling van breedbandtoepassingen in het bijzonder.

Erfgoedinstellingen zoals archieven en musea, archeologische sites of sites over bouwkundig erfgoed maken deel uit van wat tegenwoordig een erfgoedgemeenschap wordt genoemd: een groep mensen die waarde hechten aan specifieke elementen en aspecten van het erfgoed en die dit erfgoed ook uitdragen. Een erfgoedgemeenschap bestaat uit gebruikers en bezoekers, professionelen en vrijwilligers, organisaties en instellingen. Door de aanwezigheid van een website waarop de bezoekers van een erfgoedroute commentaar kunnen geven, foto's kunnen delen met anderen of nieuwe informatie kunnen geven over het erfgoed, kan er rond een erfgoedroute een virtuele gemeenschap ontstaan.

Het Erfgoed 2.0-project is bedoeld om onderzoek te verrichten naar een sociale interactieve location-based erfgoedbeleving via mobiele toestellen binnen een netwerk van erfgoedsites. De digitale content voor deze erfgoedroute moet komen uit onderling met behulp van een metadatamodel verbonden erfgoeddatabanken. Het zullen echter nog steeds de makers van een route zijn die een route en verhaal zullen uitschrijven op basis van het bezoekersprofiel dat ze voor ogen hebben. Zij selecteren het digitaal erfgoed dat ze denken nodig te hebben en 'vertalen' dat zo dat het past in de user interface van de mobiele applicatie. Het project Erfgoed 2.0 ontwikkelt een theoretisch model en enkele instrumenten waarmee zo'n digitale erfgoedroute gemaakt kan worden.

Erfgoed 2.0 is een voor Vlaanderen unieke cross-over tussen onroerend-, roerend- en immaterieel erfgoed. Het metadatamodel zal aan erfgoedinstellingen uit de verschillende erfgoedsectoren de mogelijkheid bieden om gegevens met elkaar uit te wisselen. Ook de sociale interactie die Erfgoed 2.0 beoogt vertegenwoordigt een niet te onderschatten meerwaarde voor de erfgoedsector. Het is de bedoeling om in maart 2009 een prototype, waarin alle onderzoekspakketten zijn verwerkt, voor te stellen in een Vlaamse erfgoedsite. (Bart De Nil en Gert Nulens)

www.ibbt.be

Zicht op Maastricht, een culturele biografie

Hedendaags Maastricht is winkelstad, culinaire stad, architectuurstad, congresstad, studentenstad... Kortom een veelzijdige stad in een fraai historisch decor. Elk gebouw, elk object en elke plek in de stad vertelt een verhaal.

TWAN WIERMANS

De Sint Servaesbrug over de Maas in Maastricht

Het geheel van al die verhalen en de samenhang ertussen vormt de culturele biografie van een stad.' Aldus de website www.zichtopmaastricht.nl, die sinds het najaar 2006 online is. Nu nog in het Nederlands; binnenkort volgen Engelse, Duitse en Franse vertalingen.

Jac van den Boogard is regisseur en eindredacteur van de Culturele Biografie van Maastricht die de website biedt. 'De Culturele Biografie toont de gelaagdheid in onze geschiedenis en geeft betekenis aan alle sporen uit ons verleden', zegt hij. 'Dat kunnen monumenten zijn, straten, pleinen, maar ook documenten, foto's of filmpjes. De Culturele Biografie geeft het verleden betekenis, maar niet zoals een digitaal museum want het 'decor' blijft in tact.' De Biografie toont de sporen in hun context, verbonden aan de historische identiteiten van de stad: Romeinse nederzetting, religieuze pelgrimsstad, vestingstad en vroege industriestad.

Om een groot publiek te kunnen bereiken is gekozen voor een digitale multimediale opzet, met een prikkelende en verrassende interactieve presentatie. De eerste laag van de site toont de multimediale presentatie van historische items, in de tweede laag wordt het uitgebreide verhaal erachter gepresenteerd, voor wie meer wil weten. In de derde laag vindt men de wetenschappelijke verantwoording: filmpjes, artikelen, boeken. De vierde laag is de meest interactieve: Maastrichtenaren schrijven hun eigen geschiedenis: ze voegen zo hun eigen bijdragen toe aan de culturele biografie van hun stad: oral history, verhalen, filmpjes, foto's, alles vanuit de eigen geschiedbeleving.

Het doel van de website, die in opdracht van de Gemeente Maastricht tot stand is gekomen, is de culturele biografie van de stad toegankelijk te maken voor een groot publiek. 'De Culturele Biografie is gericht op Maastrichtenaren en alle andere geïnteresseerden', aldus Van den Boogard, maar dat is nog maar het begin: 'De Biografie nodigt geïnteresseerden uit om hun eigen geschiedenis te schrijven. Door het interactieve karakter kan men zelf de geschiedenis van de stad ontdekken, keuzes maken en dwarsverbanden leggen om de stad op zijn eigen manier, vanuit de eigen belangstelling te leren kennen.' (LS)